

უკრაინის კრიზისის გავლენა რუსეთ-ევროკავშირის სავაჭრო ურთიერთობებზე

მიმოზა ტიელიძე, სალომე ლაჭავაძე
თსუ სტუდენტები

რეზიუმე

თანამედროვე ეტაპზე სულ უფრო აქტუალური ხდება გეო-ეკონომიკური ინსტრუმენტების როლი, მათი სპეციფიკა და ხასიათი. მათ შორის აღსანიშნავია ეკონომიკური სანქციები, როგორც საგარეოპოლიტიკური მიზნების მიღწევის არასამხედრო საშუალება, რაც განსაკუთრებით საყურადღებო გახდა საერთაშორისო სისტემის ორი უდიდესი აქტორის-ევროკავშირისა და რუსეთის ფედერაციის ურთიერთობებში. უპირველესად იმის გამო, რომ რუსეთსა და ევროკავშირს შორის, ერთი მხრივ, ძლიერი ეკონომიკური და რესურსული კავშირი არსებობს, მეორე მხრივ კი ამ ორი სუბიექტის საგარეოპოლიტიკურ ხედვებს შორის რადიკალური სხვაობა იწვევს სერიოზულ გარდაქმნებს მათი ურთიერთობების დინამიკაში. ნაშრომის მიზანია რუსეთ-ევროკავშირის სავაჭრო ურთიერთობების ცვლილების ანალიზი უკრაინის კრიზისის შედეგად. მასში გადმოცემულია თვითონ უკრაინის კრიზისის არსი, ამ კრიზისის შედეგად რუსეთისთვის დაწესებული ეკონომიკური სანქციების მნიშვნელობა და გაანალიზებულია მისი გავლენა რუსეთისა და ევროკავშირის სავაჭრო ურთიერთობებზე, ეს კი ნაჩვენებია რუსეთ-ევროკავშირს შორის ექსპორტ-იმპორტის მაჩვენებლების შედარებით კრიზისამდე და კრიზისის შემდეგ.

საკითხის აქტუალობა. აღნიშნული თემა განსაკუთრებით აქტუალურია რამდენიმე მიზეზის გამო. უპირველესად ხაზგასასმელია, რომ რუსეთი ჯერაც გეოპოლიტიკური ხედვით მოქმედებს საერთაშორისო ასპარეზზე და ტერიტორიული ინტერესები მისთვის კვლავაც უპირატესია (რისთვისაც ხშირად არამართლზომიერ ქმედებებს მიმართავს), ამიტომ დასავლეთის მხრიდან არა სამხედრო, არამედ ეკონომიკური ბერკეტების გა-

მოყენება რუსეთზე გავლენის მოსახდენად, უდავოდ იპყრობს განსაკუთრებულ ყურადღებას და საჭიროებს მათი ურთიერთობების გაანალიზებას პოსტფაქტუმ. ასევე, ის ფაქტიც, რომ აღნიშნულ სახელმწიფოს გეო-ეკონომიკური ომი აქვს გაჩაღებული საქართველოს წინააღმდეგაც, ვფიქრობთ, ჩვენთვის კიდევ უფრო საინტერესოს ხდის დასავლეთის მხრიდან რუსეთზე განხორციელებულ ანალოგიურ ქმედებას. შესაბამისად, ყოველი ახალი კვლევა მნიშვნელოვანია, რათა შევაფასოთ ის შედეგები და ცვლილებები ევროკავშირ-რუსეთს შორის ურთიერთობებში, რაც მოჰყვა ეკონომიკური სანქციების დაწესებას.

კვლევის მეთოდოლოგია. ნაშრომის მოსამზადებლად, ძირითადად, გამოყენებულ იქნა თვისებრივი მეთოდოლოგია, კერძოდ კონტენტ-ანალიზი და უკრაინის ქეისის შესწავლა. ამასთანავე, გამოყენებულია როგორც მეორადი წყაროების ანალიზი, მაგალითად, ინტერნეტ სივრცეში არსებული ინგლისურენოვანი სტატიები და ნარკვევები, ასევე სტატისტიკური მონაცემები და ევროკავშირის ოფიციალურ ვებსაიტებზე არსებული ინფორმაცია რუსეთ-ევროკავშირს შორის სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების შესახებ.

მოსალოდნელი შედეგები. ჩვენი მთავარი საკვლევი კითხვიდან გამომდინარე, თუ რა გავლენა მოახდინა უკრაინის კრიზისმა რუსეთსა და ევროკავშირს შორის არსებულ ეკონომიკურ ურთიერთობებზე, ამ ნაშრომით შევეცდებით წარმოვაჩინოთ, რომ ეს უკანასკნელი გაუარესდა; დასკვნა კი გავაკეთეთ ორი ძირითადი ფაქტორის გაანალიზებით:

- რუსეთ-ევროკავშირს შორის ექსპორტ-იმპორტის ცვლილება 2014 წლამდე და

- რუსეთ-ევროკავშირს შორის ექსპორტ-იმპორტის ცვლილება 2014 წლის შემდეგ დღემდე.

რამდენადაც უკვე გამოკვლეულია არაერთი ექსპერტის მიერ უკრაინის კრიზისით გამოწვეული ეკონომიკური სანქციების გავლენა რუსეთის ეკონომიკურ მდგომარეობაზე, მიგვაჩნია რომ გამოკვლეულ უნდა იქნას აღნიშნული სანქციების ანუ გეო-ეკონომიკური ინსტრუმენტების ამ ფორმის ეფექტურო-

ბის საკითხი ისეთი დიდი გეოპოლიტიკური წონის მქონე ქვეყნებთან მიმართებით, როგორიცაა რუსეთი.

საკვანძო სიტყვები: გეო-ეკონომიკა, ეკონომიკური სანქციები, უკრაინის კრიზისი.

ძირითადი ნაწილი

რუსეთსა და ევროკავშირის შორის სავაჭრო ურთიერთობების გასაანალიზებლად საჭიროდ მივიჩნევთ კვლევის ფარგლებში დავაკვირდეთ რუსეთის ეკონომიკურ ცვლილებებს ევროკავშირის ეკონომიკური სანქციების შედეგად. შესაბამისად, ჯერ წარმოვადგენთ ეკონომიკური სანქციების ეტაპებს და რაუნდებს და მათ კავშირს რუსეთის ეკონომიკური მდგომარეობის ცვლილებებთან, რაც გავაანალიზებთ 4 ინდიკატორის: **მშპ-ის, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების, ვალუტის კურსისა და აქციების ფასების** საშუალებით.

მოცემული ინდიკატორების ცვლილებებს დავაკვირდით 2010-2013 წლებში (რადგან ამ პერიოდში რუსეთის ეკონომიკამ 2009 წლის კრიზისის შემდგომ ზრდა დაიწყო და სტაბილურად მზარდი იყო) და 2014-2016 წლებში (მას შემდეგ, რაც დაწესდა ევროკავშირის ეკონომიკური სანქციები). ამ პერიოდების შედარებით გავაანალიზებთ ევროკავშირის ეკონომიკური სანქციების გავლენას რუსეთის ეკონომიკაზე. ამასთან, აღვნიშნავთ იმასაც, რომ სანქციების გარდა რუსეთის ეკონომიკაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენდა ასევე ნავთობის ფასების კლებაც, რაც ანალიზის დროს გათვალისწინებული იქნება.

რუსეთ-ევროკავშირის ეკონომიკური ურთიერთობების ისტორია. რუსეთზე ეკონომიკური სანქციების გავლენის საჩვენებლად საჭიროა, ვნახოთ, თუ როგორ და საიდან დაიწყო უკრაინის კრიზისი, პირველ რიგში კი თვალი გადავავლოთ რუსეთისა და ევროკავშირის ეკონომიკური ურთიერთობების ისტორიას. ეკონომიკური ურთიერთობები იწყება „პარტნიორობის და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმებით“ (PCA) (Europa.eu, 2016)¹,

1 http://eeas.europa.eu/archives/delegations/russia/eu_russia/political_relations/legal_framework/index_en.htm

რომელიც რუსეთსა და ევროკავშირს შორის გაფორმდა 1994 წელს. ხელშეკრულებამ გააუქმა რაოდენობრივი შეზღუდვები სხვადასხვა საქონლისთვის. 1995 წლის ევროკავშირის გაფართოებამ გაამართივა ურთიერთობები ამ ორ პარტნიორს შორის და შეიქმნა ახალი ეკონომიკური დახმარების ჩარჩო. 1999 წელს კი ინიცირებული „ჩრდილოეთის სივრცული პოლიტიკა“ განახლდა და დაიხვეწა 2006 წელს ჰელსინკის სამიჯზე. მონაწილე სახელმწიფოებს წარმოადგენდნენ: რუსეთი, ევროკავშირი, ნორვეგია და ისლანდია. 2003 წელს რუსეთ-ევროკავშირის პეტერბურგის სამიჯზე მხარეები შეთანხმდნენ ოთხი სახის საერთო სივრცეზე, მათგან ერთ-ერთი იყო საერთო ეკონომიკური სივრცე. (Europa.eu, 2014).¹ უნდა აღინიშნოს, რომ ევროკავშირისა და რუსეთის ეკონომიკურ თანამშრომლობაში ენერგო რესურსები ყველაზე მნიშვნელოვანი ელემენტია. ყველასათვის ცნობილია, რომ რუსეთი მსოფლიოში ბუნებრივი აირის უმსხვილესი მწარმოებელია და საუდის არაბეთთან ერთად, ნავთობის უმსხვილესი ექსპორტიორი. რუსეთი ფლობს მსოფლიოს ბუნებრივი აირების რესურსების 20%-ს და ნავთობის რეზერვების 5%-ს. აგრეთვე, ორმხრივი ურთიერთდამოკიდებულება გაზარდა 2004 წელს ევროკავშირის 10 წევრით გაფართოებამ. 2012 წლის 22 აგვისტოს, ევროკავშირის აქტიური მხარდაჭერით, რუსეთი შევიდა მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციაში (WTO), ახალ ფაზაში გადასულმა ურთიერთობამ უზრუნველყო სტაბილური, პროგნოზირებადი და დაბალანსებული სავაჭრო ურთიერთობა, განსაკუთრებით, ბალტიურ მხარესთან. „ყირიმის კრიზისის“ დაწყებამდე მდგომარეობა შემდეგნაირი იყო: „ევროკავშირისთვის“ რუსეთის ფედერაცია რიგით მესამე დიდი სავაჭრო პარტნიორი იყო, ხოლო რუსეთისთვის „ევროკავშირი“ პირველი ინვესტორი, შესაბამისად სუბსიდიების ძირითადი ნაწილი მისი ქვეყნებიდან მოდიოდა. უმნიშვნელოვანესი ადგილი ეკავა ენერგეტიკულ უსაფრთხოებას, გამომდინარე იქიდან, რომ „ევროკავშირი“ იმპორტირებული ბუნებრივი აირის 34%-ს სწორედ რუსეთის ფედერაციისგან იღებს. თუმცა ბოლო დროს ევროპა

1 <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/russia/>

რუსეთისგან ენერგოდამოუკიდებლობის მოპოვებას ყველა მეთოდით ცდილობს. ამ მხრივ ხაზგასასმელია ევროპული სახელმწიფოების ზრუნვა ფიქალის გაზის მოპოვებაზე, რომელიც ამერიკელთა დახმარებით ხორციელდება. ამ მიმართულებით ევროპაში, დაახლოებით, 40-მდე ნავთობმომპოვებელი კომპანია მუშაობს. ეს კი, როგორც ანალიტიკოსები აცხადებენ, მომავალში ევროპის რუსულ გაზზე დამოკიდებულებას მნიშვნელოვნად შეამცირებს.

რუსეთსა და ევროკავშირს შორის ურთიერთობები დაიძაბა 2013 წლის ნოემბრიდან, როდესაც რუსეთის ზენოლის შედეგად, უკრაინის პრეზიდენტმა ვიქტორ იანუკოვიჩმა უარი განაცხადა ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების ხელმოწერაზე. ამას მოჰყვა მასობრივი საპროტესტო გამოსვლები მთელი უკრაინის მასშტაბით. „ევრომაიდნის“ სახელით ცნობილმა საპროტესტო მოძრაობამ მალევე მიიღო სერიოზული მასშტაბები (დაღუპულთა და დაშავებულთა დიდი რაოდენობის გამორამდენიმე ასეული). ამის შემდეგ რუსეთმა აშკარად დაიწყო დესტაბილიზაციის მხარდაჭერა ქვეყანაში, ხოლო პრეზიდენტი იანუკოვიჩის გადადგომის შემდეგ კი 2014 წლის მარტში ჩაატარა რეფერენდუმი ყირიმის ნახ. კუნძულის მომავალ სტატუსთან დაკავშირებით, რის შედეგადაც გამოკითხულთა უმრავლესობამ მხარი დაუჭირა რუსეთის შემადგენლობაში შესვლას (ნახევარკუნძულის უმრავლესობას რუსულად მოსაუბრე უმრავლესობა წარმოადგენს), თუმცა საერთაშორისო საზოგადოებამ არ ცნო ლეგიტიმურად რეფერენდუმის შედეგები, რუსეთი ყირიმის ანექსიაში დაადანაშაულა და მის მიერ საერთაშორისო სამართლის ნორმების დარღვევის გამო სანქციები დაუწესა. (BBC, 2014).¹

ეკონომიკური სანქციები: რაუნდები და შედეგები. ეკონომიკური სანქციები : ეს არის საგარეო პოლიტიკის ნარმოების ერთ-ერთი საშუალება, გეო-ეკონომიკური ინსტრუმენტი, რომელიც მიზნად ისახავს საერთაშორისო ურთიერთობების აქტორის/აქტორების მიერ ერთი აქტორის/აქტორების დასჯას მათ

1 <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26248275>

ხელთ არსებული ეკონომიკური შესაძლებლობების მეშვეობით. სანქციების მიზანია, აიძულოს სამიზნე სახელწიფო, შეცვალოს თავისი პოლიტიკა და დაემორჩილოს საერთაშორისო ორგანიზაციების ანდა სანქციების გამტარებელ აქტორთა მოთხოვნებს (NPLG, 2008).¹ ევროკავშირის მიერ დაწესებული სანქციების დანიშნულებას წარმოადგენდა რუსეთის პოლიტიკის შეცვლა უკრაინასთან მიმართებით. სანქციები ოთხ ეტაპად განხორციელდა. ეკონომიკური სანქციების პირველი რაუნდი დაიწყო 2014 წლის 17 მარტს მარტს-რუსეთის მიერ ყირიმის ანექსიის შემდეგ. თავდაპირველად ის მოიცავდა სამგზავრო აკრძალვებს და 30-მდე რუსი და ყირიმელი მაღალჩინოსნის ანგარიშების გაყინვებს, ასევე, დასავლურმა ბანკებმა შეუწყვიტეს რუსულ ბანკებს კრედიტების მიცემა, რამაც პირველი დარტყმა მიაყენა რუსულ ბიზნესს, თუმცა, ექსპერტთა მოსაზრებით, სანქციების პირველ ეტაპს არ მიუყენებია სერიოზული ზიანი რუსეთის ეკონომიკისა და პოლიტიკისთვის. (Forbes, 2014). როგორც ჩანს, „პირველი ტალღა“ არაეფექტური გამოდგა, რადგან ევროკავშირის დასჭირდა მომდევნო სანქციების დაწესებაც.

II რაუნდი : გამონეულ იქნა რუსეთის მიერ დაპირისპირების ახალი კერების გახსნით აღმოსავლეთ უკრაინის ქალაქებში, განსაკუთრებით დონბასში (დონეცკის აუზში). რუსეთის არმიის მხარდაჭერით ნაქეზებულმა ტერორისტებმა მოინდომეს დონბასის უკრაინისგან გამოყოფა, რის შედეგადაც გაჩაღდა ომი პრორუს სეპარატისტებსა და უკრაინის არმიას შორის. დასავლეთმა რუსეთის შეკავების მიზნით, გაააქტიურა სანქციების მეორე რაუნდი, რომლის ფარგლებშიც ევროკავშირმა გააფართოვა როგორც პერსონალური სანქციები რუსი მაღალჩინოსნების მიმართ, ასევე დაბლოკა 17 რუსული კომპანიის ბიზნეს ტრანზაქციები თავიანთ ტერიტორიაზე. სავაჭრო თვალსაზრისით, რუსეთის შემოსავალმა 326 მილიარდი დოლარიდან 285 დოლარამდე დაიკლო (Forbes, 2014).²

სანქციების მესამე ეტაპის დაწესების მიზეზი კი გახდა მაღა-

1 <http://www.nplg.gov.ge/gwdict/index.php?a=term&d=6&t=3976>

2 <http://forbes.ge/news/423/dasavleTis-sanqciebis-gavlenna-ruseTze>

იზიური ბოინგის MH17-ის ჩამოვარდნა სამხრეთ-აღმოსავლეთ უკრაინაში იენისში. რუსეთი დადანაშაულდა იარაღის მომარაგებაში იმ ამბოხებულებისთვის, რომლებმაც ჩამოაგდეს თვითმფრინავი. მესამე რაუნდის მიხედვით, ევროკავშირმა სანქციები გააფართოვა რუსეთის მოქალაქეებსა და კომპანიებზე. მათ შორის, მთავრობის მფლობელობაში არსებული ბანკების უმეტეს ნაწილზე. ასევე, ემბარგო დააწესა რუსეთთან ენერგო და სამხედრო ტექნოლოგიებით ვაჭრობაზე (Eur-lex Europa, 2014¹). ამის საპასუხოდ კი, რუსეთმა აღნიშნულ ქვეყნების საკვებს ემბარგო დაუწესა 2016 წლის ივლისამდე. მიუხედავად იმისა, რომ სანქციებს მყისიერი შედეგი არ მოჰყოლია მან მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა რუსეთის ეკონომიკურ დაღმასვლაზე. 2014 წლის სექტემბრიდან რუბლმა დოლართან მიმართებაში მნიშვნელოვნად დაიწყო გაუფასურება და დეკემბერში უკვე 1 რუბლი 0.01167 ევრო ღირდა. ბუნებრივია, ზემოთ აღნიშნულმა ფაქტორებმა არასტაბილური გახადა რუსული ბაზარი და მეტიც, ხშირ შემთხვევაში, წამგებიანი ინვესტორთათვის. 2014 წლის დეკემბერში, ქვეყნიდან გასული ინვესტიციების რაოდენობა აღემატებოდა შემოსულს და შეადგენდა -1443 მილიონ დოლარს, ანუ მოხდა კაპიტალის გადინება (RAD, 2015).²

IV რაუნდი: მიუხედავად სამრეწველო-სანქციებისა, რუსეთმა კვლავ განაგრძო სეპარატისტების მხარდაჭერა და გაზარდა უკრაინის ტერიტორიაზე განლაგებული რუსული ჯარებისა და ტექნიკის ოდენობა. 12 სექტემბერს ევროკავშირმა და აშშ-მა აამოქმედეს მეოთხე რაუნდის სანქციები. ახალ სანქციებში მოჰყვნენ ისეთი დიდი კომპანიები, როგორიცაა: “როსნეფტი”, “გაზპრომ ნეფტი”, “ტრანსნეფტი”, “კალაშნიკოვი” და სხვა (Russia-direct, 2014).³ კომპანიებს აეკრძალათ დასავლეთის ბაზრებიდან კაპიტალის მოზიდვა და შეეზღუდათ ტექნოლო-

1 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2014.221.01.0001.01.ENG;

2 Hanson, Philip. 2015. What is happening to the ruble? Russian Analytical Digest 3 (March): 2-6.

3 <http://www.russia-direct.org/things-you-need-know-about-western-sanctions-against-russia#explanation-4>

გიებზე წვდომა. ამასთან, ევროპულ კომპანიებს აეკრძალათ რუსეთში ნავთობის საბადოების დაზვერვასა და დამუშავებაში მონაწილეობა.

ევროპულ კომპანიებს აეკრძალათ რუსეთში ნავთობის საბადოების დაზვერვა და მათ დამუშავებაში მონაწილეობის მიღება. ლონდონის საფონდო ბირჟაზე აქციების ფასებმა 27%-ით დაიწია, მოხდა ეროვნული შემოსავლის ინდექსის 18%-იანი ვარდნა. 2014 წლის პირველ 6 თვეში რუსეთის კერძო სექტორიდან 74,6 მლრდ. დოლარით მეტი კაპიტალი გაედინა ვიდრე შევიდა. ამის გამო, რუსეთის ფედერაციის საერთაშორისო რეზერვები 56 მლრდ. დოლარით შემცირდა და 419 მლრდ. დოლარზე დაფიქსირდა (CNBC World, 2015).¹

რაც შეეხება, უშუალოდ, რუსეთის საგარეო პოლიტიკური კურსის ცვლილებას და სანქციების გავლენას, რუსეთის ეკონომიკას ევროპული სანქციები ძალიან შესამჩნევად შეეხო, დაიწყო რუბლის გაუფასურება. კრიზისში აღმოჩნდა უმსხვილესი კორპორაციები. უფრო მეტად გაიზარდა უმუშევრობის მაჩვენებელი. რუსეთის ფედერაციამ მაინც არ შეწყვიტა ხისტი პოლიტიკის გატარება ყირიმის მიმართ, ნავთობსა და ბუნებრივ აირზე ფასების კონტრაქტორის მუდმივი ზრდით მოახერხა ფედერალური ბიუჯეტის შენარჩუნება და კრიზისის მოგვარებას არა ევროპასთან დიალოგით, არამედ სანქციების დაძლევით შეუდგა. განაგრძო კარგად აპრობირებული პოლიტიკა და შეეცადა ორმხრივი კავშირ-ურთიერთობების გაძლიერებას ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებთან (გერმანია, დანია...), ასევე, დაიწყო ჩინეთთან აქტიური მოლაპარაკებები და ბაზრის დივერსიფიკაციისკენ მიმართული ღონისძიებები უფრო გააძლიერა. განაგრძო ძველი საგარეო პოლიტიკა, თუმცა უფრო ძლიერად. უარი არ უთქვამს „ევრაზიულ“ კავშირზე და გაზ-მომარაგების ალტერნატიულ ხაზების მშენებლობაზე (სამხრეთის და ჩრდილოეთის ხაზი).

2009 წლის კრიზისის შემდეგ, 2010-2013 წლებში რუსეთის

1 <https://www.cnbc.com/2015/08/11/russias-economy-is-in-a-pit-according-to-economists.html>

ეკონომიკა ძალებს იკრებდა და მნიშვნელოვნად უმჯობესდებოდა, ამ პერიოდში ადგილი ჰქონდა ეკონომიკის ზრდას. სანქციების დანესების შემდეგ კი, 2014 წლიდან რუსეთის ეკონომიკამ გაუარესება დაიწყო, ეს გაუარესება განსაკუთრებით შესამჩნევია სანქციების ბოლო ორ ეტაპზე. რუსეთის მშპ დაახლოებით 1-2%-ით შემცირდა. მკვეთრად იკლო უცხოურმა ინვესტიციებმაც, რადგან ქვეყანაში შეიქმნა არასტაბილური ეკონომიკური გარემო, ასევე, სანქციებს თან ახლდა ევროს მიმართ რუბლის გაუფასურებაც, რაც შეეხება აქციების ფასებს, ევროკავშირის მიერ რუსეთის მსხვილ კომპანიებზე დანესებულმა სანქციებმა მკვეთრად შეამცირა მათი აქციების ფასები, რუსეთის საფონდო ბირჟის ინდექსი დაახლოებით 18%-ით გაუარესდა. სანქციების პარალელურად, რუსეთის ეკონომიკაზე დიდ გავლენას ახდენდა ნავთობის ფასების კლება, თუმცა, ფასების კლების მიუხედავად, რუსეთმა ნავთობის ექსპორტი გაზარდა. სანქციებმა, განსაკუთრებით კი, სანქციების მესამე და მეოთხე რაუნდებმა, რომლებმაც რუსეთის ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორი მოიცვეს, გააუარესა და ნავთობის ფასების ცვლილებასთან ერთად, მნიშვნელოვანი პრობლემები შეუქმნა რუსეთის ეკონომიკას, რაც აისახა კიდევ ინდიკატორებზე (BBC, 2014).¹

რუსეთმა 2014 წელს სანქციების შედეგად \$26.7 მილიარდი, ხოლო 2015 წელს \$80 მილიარდი დოლარი დაკარგა (tradeingeconomics, 2016).²

ექსპორტ-იმპორტის ცვლილება რუსეთ-ევროკავშირის შორის 2014 წლამდე და 2014 წლის შემდეგ. 2014 წლამდე რუსეთ-ევროკავშირის შორის ეკონომიკური ურთიერთობები მზარდი ტემპებით ხასიათდებოდა (როგორც თავში აღვნიშნეთ რუსეთი ევროკავშირის უმსხვილესი სავაჭრო პარტნიორია). 2005 წლიდან ევროკავშირი ზრდიდა იმპორტს რუსეთში. განსაკუთრებით მაღალ ნიშნულს ამ უკანასკნელმა მიაღწია 2010-2013 წლებში. (თუმცა 2016 წლის 4 ნოემბრის მონაცემებით, ექსპორტის მაჩვენებელი არ შეცვლილა, შესაბამისად ბალანსი მივი-

1 <http://www.bbc.com/news/world-europe-26672800>

2 <https://tradeingeconomics.com/russia/gdp>

ლეთ უარყოფითი). (Europa.eu. 2016).¹

2013 წლიდან აღინიშნება იმპორტის სერიოზული კლება (უკრაინის კრიზისმა განსაკუთრებით იქონია ზეგავლენა ამაზე). 2013 წელთან შედარებით 2015 წელს 210 000 ევროდან 140 000 ევრომდე დაეცა იმპორტირებული პროდუქციის მოცულობა (სავაჭრო ნაკადები და ბალანსი (EU-Russia) 2005-2015 წწ.).

ექსპორტ-იმპორტი იზრდება (ჩავარდნაა მხოლოდ 2009 წელს), ხოლო მკვეთრ შემცირებას ადგილი აქვს 2013 წლიდან, ექსპორტისა და იმპორტის შემცირების შესაბამისად, ვაჭრობის საბოლოო მაჩვენებელიც დადაბლდა. 338 566 მლნ ევროდან (2012) ჩამოვიდა 2015 წელს 209 787 მილიონ ევრომდე. იმპორტის 67,9 პროცენტი (2/3+) არის ბუნებრივი აირი. ხოლო ევროკავშირის რუსეთში გააქვს მანქანები.

რუსეთის ნომერ პირველი სავაჭრო პარტნიორი, როგორც იმპორტის, ასევე ექსპორტის მხრივ- არის ევროკავშირი 2015 წლის მონაცემებით. (Europa, eu, 2014).² ამის მიუხედავად, ექსპორტი 2012 წლიდან შემცირდა 50 პროცენტით. იმპორტი კი 44 პროცენტით.

ევროკავშირის სავაჭრო პარტნიორი.ევროკავშირისთვის რუსეთი, საბოლოო ჯამში, წარმოადგენს მხოლოდ მეოთხე სავაჭრო პარტნიორს 2015 წლის მონაცემებით. (მესამეა იმპორტის მხრივ, მას უსწრებს აშშ და ჩინეთი, ხოლო ექსპორტის მხრივ მეხუთეა) (Europa.eu. 2016).³

დასკვნა

უკრაინის კრიზისმა რუსეთისა და ევროკავშირის ურთიერთობებში მნიშვნელოვანი გარდატეხა შეიტანა და ევროკავშირის სანქციებმა რუსეთის ეკონომიკაში მიმდინარე ნეგატიურ პროცესებში საკუთარი გავლენა იქონია. აღნიშნული სანქციების ანალიზით კი შეგვიძლია ვთქვათ, რომ როცა საქმე ეხება რესურსული თვალსაზრისით ისეთ ძლიერ სახელმწიფოს, რო-

1 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113440.pdf

2 <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/russia/>

3 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113440.pdf

გორიც რუსეთია, რომელსაც აქვს მრავალმხრივი ეკონომიკური კავშირები, რთულია მსგავსი სახის სანქციებით უარი ათქმევის საერთაშორისო ასპარეზზე ისეთ მოქმედებებზე, რომელსაც ის ატარებდა. არსებული რეალობაა, რომ სანქციებმა იმოქმედა რუსეთზე, მაგრამ არა იმდენად, რომ მას შეეცვალა ის პოლიტიკა, რომელსაც უკრაინის წინააღმდეგ ახორციელებდა. ნიშანდობლივია, რომ როდესაც სანქციებზე და მის გავლენაზე ვსაუბრობთ, აუცილებელია გავითვალისწინოთ სანქციებისა და „სანქცირებული“ ქვეყნის სიდიდე და წონა საერთაშორისო ასპარეზზე. აღსანიშნავია, რომ რუსეთის მსგავს ქვეყანაში იმ ზომის სანქციები, რომელიც გატარდა არ აღმოჩნდა საკმარისი შეესუსტებინა მისი მიდრეკილება ჰეგემონობისკენ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Europa. Eu. 2014. The Partnership and Cooperation Agreement. http://eeas.europa.eu/archives/delegations/russia/eu_russia/political_relations/legal_framework/index_en.htm
2. (13) Europa.eu. 2014. Russia. <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/russia/> ბოლო ნახვა, 25 იანვარი, 2018.
3. BBC, 2014. Ukraine crisis: Timeline <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26248275> ბოლო ნახვა, 30 იანვარი, 2018.
4. NPLG. 2008. „ეკონომიკური სანქციები“, <http://www.nplg.gov.ge/gwdict/index.php?a=term&d=6&t=3976>. ბოლო ნახვა, 25 იანვარი, 2018.
5. FORBES. 2014. „დასავლეთის სანქციების გავლენა რუსეთზე“, <http://forbes.ge/news/423/dasavleTis-sanqciebis-gavlena-ruseTze> ; ბოლო ნახვა, 24 იანვარი, 2018.
6. EUR-LEX, EUROPA. 2014. „Council Implementing Regulation(EU) No 810/2014“. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2014.221.01.0001.01.ENG ; ბოლო ნახვა, 25 იანვარი, 2018.
7. Hanson, Philip. 2015. What is happening to the rubble?

Russian Analytical Digest 3 (March): 2-6.

8. Khlebnikov, Alexey. 2014. Everything you need to know about Western sanctions against Russia. Russia Direct 21(October). <http://www.russia-direct.org/things-you-need-know-about-western-sanctions-against-russia#explanation-4> ; ბოლო ნახვა, 27 იანვარი, 2018.

9. Russia's economy is in a pit", August 11th 2015, <http://www.cnbc.com/2015/08/11/russias-economy-is-in-a-pit-according-to-economists.html> . ბოლო ნახვა, იანვარი, 2018.

10. BBC. 2014. "Ukraine crisis: Russia and sanctions", BBC online. <http://www.bbc.com/news/world-europe-26672800> ; ბოლო ნახვა 28 იანვარი, 2018.

11. TRADINGECONOMICS. „Russia GDP“, TRADINGECONOMICS online.. <http://www.tradingeconomics.com/russia/gdp> ; ბოლო ნახვა, 25 იანვარი, 2018.

12. (14) Europa.eu. trade with Russia. 2016. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113440.pdf. ბოლო ნახვა, 27 იანვარი, 2018.

THE IMPACT OF THE UKRAINIAN CRISIS ON RUSSIA-EU TRADE RELATIONS

Mimoza Tielidze, Salome Ghachava

TSU Bachelor students

RESUME

The article aims to analyze the trade relations between the EU and Russian Federation based on the "Ukrainian Crisis". There is also analyzed how and why the Ukrainian Crisis started. We are discussing the meaning of the economic sanctions imposed to the Russian Federation caused by the crisis and the effects of the sanctions on the trade relations between those two important actors in the world, which is shown by comparison of the export-import indicators between the Russia – EU before and after the crisis (be-

fore 2014, after 2014). So, our research question during the study is: what influence did the Ukrainian Crisis make on the trade relations between the EU and Russia? We claim that the crisis had a negative effect on the relations related to the fact, that the import and export between them were decreased.

The mentioned topic is actual because of several reasons: Firstly, we must state that the Russian Federation still acts with geopolitical views, international relations and territorial interests are main for this country. Because of that, not using the military power but the economic leverage from the west to make an influence on Russia is very important. Moreover, the fact that this country has broken out the geo-economic war toward Georgia highlights its importance.

Key words: Geo-Economics; Economic sanctions; Ukrainian Crisis.